

Supplement til vejledningen - eksempler på undervisningsforløb

Historie hhx

Nærværende dokument indeholder eksempler på undervisningsforløb i historie som supplement til vejledningen i faget.

Eksemplerne er udarbejdet ud fra samme disposition, nemlig:

- *Introduktion til forløbet*
- *forløbets faglige mål*
- *forløbets kernestof*
- *hvilken periode forløbet hovedsageligt dækker*
- *forløbets indhold (i overskriftsform)*
- *tilrettelæggelse og undervisningsmetoder, der vil kunne anvendes i forbindelse med forløbet*

Alle forløb vil på forskellig vis kunne inddrage arbejde med fagets metode og skriftlighed, ligesom de fleste af de foreslåede forløb rummer gode muligheder for samspil med andre fag, både i forbindelse med studieområdet og toning af faget i forhold til en konkret studieretning. Alle forløb tænkes afsluttet med en fælles skitsering i klassen af interessante problemstillinger i forløbet som udgangspunkt for elevernes eksamensforberedelse.

Forløbseksemplerne skal ikke opfattes som ideal- eller modelforløb. Der er tale om eksempler, der skal illustrere, hvordan sådanne forløb kan opbygges.

Indholdsfortegnelse

Amerika – fra koloni til supermagt	3
Den danske velfærdsstat under pres	4
Europæisk samarbejde efter 1945	6
Fra enevælde til demokrati	8
Globalisering	9
Indien – fra britisk koloni til verdens største demokrati	11
Kampen om den ny verden	13
Nationer og nationalisme	15
Reformationen i Danmark – religionskonflikt, magtpolitik eller kulturrevolution? 16	
Revolutioner!	18
Verdenskrigene	19

Amerika – fra koloni til supermagt

Introduktion

Forløbet omhandler Nordamerikas (USA's) historie fra etableringen af de første kolonier til 1930'erne. Det britiske kolonistyre, etableringen af amerikanske værdier og de politiske og ideologiske konsekvenser af uafhængighedskrigen behandles. Herefter undersøges USA's tidlige periode som selvstændig nation med mulighed for fokus på fortrængningen af indianerne, ekspansionen mod vest og amerikansk selvforståelse, migrationen og drømmen om Amerika. Desuden kan der arbejdes med forskellene mellem nord og syd i USA - industrialisering versus slaveøkonomi – som udgangspunkt for den amerikanske borgerkrig. Endelig undersøges USA's økonomiske og politiske betydning i slutningen af det 19. og begyndelsen af det 20. århundrede med New Deal-politikken eller udbruddet af 2. verdenskrig som afslutning. Da forløbet indeholder mange temaer og pointer, kan det naturligtvis også være et valg at afkorte den tidsperiode, der arbejdes med.

Faglige mål

- demonstrere indsigt i udviklingen i Danmarks og verdens historie inden for de seneste ca. 500 år, herunder væsentlige begivenheder og sammenhænge mellem den nationale, europæiske og globale udvikling
- demonstrere indsigt i grundlæggende styreformer og politiske ideologier samt forholde sig reflekterende til demokratisering og menneskerettigheder i nationalt og globalt perspektiv
- reflektere over samspillet mellem mennesker og natur
- analysere udviklingen i den globale velstand, samhandel og magtfordeling
- skelne mellem forskellige typer af forklaringer på samfundsmæssige forandringer og reflektere over mennesket som historieskabt og historieskabende
- demonstrere viden om fagets identitet og metoder
- anvende historisk-kritiske tilgange til at indsamle, bearbejde og remediere forskelligartet historisk materiale og forholde sig kritisk og reflekterende til historiebrug
- formulere og formidle historiefaglige problemstillinger mundtligt og skriftligt og relatere disse til elevernes egen tid

Kernestof

- væsentlige nationale, regionale og globale konflikter og samarbejdsrelationer
- udviklingen af demokrati, menneskerettigheder og ligestilling i nationalt og globalt perspektiv
- globalisering
- kultur i nationale og globale sammenhænge
- udviklingen i levevilkår, nationalt og globalt
- økonomisk udvikling og dennes betydning for national og global velstand
- historiebrug og formidling

Periode

Hovedvægt: 1700-1900

Indhold

- De første nybyggere, udviklingen af amerikanske værdier
- Den amerikanske revolution
- Nation building, frontier myth
- Fordrivelsen af indianerne
- Slaveri, nord-syd identitet, borgerkrig
- Migration, drømmen om Amerika
- USA som industriel sværvægter
- Højkonjunktur, Wall Street-krak, New Deal
- Isolationisme og deltagelse i verdenskrigene

Didaktik

Undervisningen kan tage udgangspunkt i elevernes egen forhåndsviden og forforståelse af USA's tilblivelse og amerikanske værdier. Herefter arbejdes med værdier og levevilkår for de amerikanske nybyggere sammenlignet med den britiske kolonimagt som basis for forståelse af uafhængighedskrigen og den amerikanske forfatning. Her kan eventuelt perspektiveres til den politiske udvikling i Latinamerika eller den franske revolution. Der kan arbejdes tematisk og problematiserende med forståelsen af europæernes erobring og opdyrkning af det nordamerikanske kontinent og synet på andre etniske grupper. Her vil det være oplagt at se på, hvordan dette er blevet erindret før og nu. Eller forløbet kan fokusere på de faktorer, der udløste den amerikanske borgerkrig og arbejde kontrafaktisk med et andet udfald af krigen. Endelig kan ses på forudsætningerne for USA's høje økonomiske vækst og forskellige økonomiske og politiske tilgange til Wall Street-krakket i 1929. På samme måde kan udviklingen i USA's politiske betydning og spændingsfeltet mellem isolationisme og aktiv deltagelse i globale konflikter belyses.

Den danske velfærdsstat under pres

Introduktion

Forløbet kan tage sit udgangspunkt i slutningen af 1800-tallet med den første lovgivning om sygekasser og alderdomsunderstøttelse i en tid med udbredt fattigdom og mangel på velfærd. I den forbindelse kan politiske ideologier og septemberforliget 1899 inddrages. Der arbejdes med 1930'ernes socialreform og de samfunds- og menneskesyn, der ligger til grund herfor som en forløber for den socialdemokratiske velfærdsvision, der blev arbejdet henimod at realisere efter 1945. Herunder kan principperne i forskellige velfærdsmodeller gennemgås. 1960'ernes højkonjunktur og overgangen til et industrialiseret og eksportorienteret samfund belyses sideløbende med velfærdsstatens udbygning. Endelig problematiseres velfærdsstatens udfordringer, fx finansiering af stadig mere omfattende krav til og mu-

ligheder for velfærd, den underforståede sociale kontrakt mellem stat og borgere og velfærdsstatens vilkår i en globaliseret verden.

Faglige mål

- demonstrere indsigt i udviklingen i Danmarks og verdens historie inden for de seneste ca. 500 år, herunder væsentlige begivenheder og sammenhænge mellem den nationale, europæiske og globale udvikling
- demonstrere indsigt i grundlæggende styreformer og politiske ideologier samt forholde sig reflekterende til demokratisering og menneskerettigheder i nationalt og globalt perspektiv
- skelne mellem forskellige typer af forklaringer på samfundsmæssige forandringer og reflektere over mennesket som historieskabt og historieskabende
- demonstrere viden om fagets identitet og metoder
- anvende historisk-kritiske tilgange til at indsamle, bearbejde og remediere forskelligartet historisk materiale og forholde sig kritisk og reflekterende til historiebrug
- formulere og formidle historiefaglige problemstillinger mundtligt og skriftligt og relatere disse til elevernes egen tid

Kernestof

- hovedlinjer i Danmarks og verdens historie
- væsentlige nationale, regionale og globale konflikter og samarbejdsrelationer
- udviklingen af demokrati, menneskerettigheder og ligestilling i nationalt og globalt perspektiv
- kultur i nationale og globale sammenhænge
- udviklingen i levevilkår, nationalt og globalt
- økonomisk udvikling og dennes betydning for national og global velstand
- historiebrug og formidling

Periode

Det 20. århundrede

Efter 2000

Indhold

- afklaring af velfærd (og velfærdssystem) som begreb, herunder de forskellige velfærdsmodeller
- den økonomiske udvikling i Danmark efter 1945
- velfærdssystemets udvikling fra K.K. Steinckes socialreform til i dag
- den offentlige sektors udvikling
- de politiske partiers syn på velfærdssystemet over tid
- velfærdssystemets økonomiske konsekvenser
- globaliseringens betydning for fremtidens velfærdssamfund

Didaktik

Der kan tages udgangspunkt i den aktuelle debat om velfærdsstatens udfordringer og de problemer, som disse rejser. Herefter kan man bevæge sig fremad fra de allertidligste initiativer til offentlig støtte, eller man kan ”optræve” årsagerne til velfærdsstatens indretning og udfordringer ved at bevæge sig kronologisk baglæns i tid. Eleverne kan via selvvalgte problemstillinger arbejde med mindre projekter om udvalgte emner. Deres historiske empati og innovative kompetencer kan trænes gennem argumentation for og imod den universelle velfærdstanke i forskellige tider eller gennem udarbejdelse af løsninger på velfærdsudfordringer i forskellige perioder. Desuden kan arbejdes med velfærdsstaten som erindring – fra socialdemokratisk ønskedrøm til selvfølge og en af værdierne i den nyligt udarbejdede danmarkskanon. Forløbet giver også oplagte muligheder for fagligt samspil med fx international økonomi og dansk.

Europæisk samarbejde efter 1945

Introduktion

Dette forløb tager udgangspunkt dels i det opdeltede Europa efter 1945 som en følge af rivaliseringen mellem supermagterne, dels i ønsket om at sikre økonomisk og politisk stabilitet i Europa gennem et forpligtende samarbejde efter de to verdenskrige. Der arbejdes med etableringen af EF, dilemmaerne heri og motiverne herfor og den økonomiske og politiske udvikling i Vesteuropa. Som modstykke hertil undersøges økonomi, politik og levevilkår i de østeuropæiske lande med planøkonomi og kommunisme. Udviklingen og perspektiverne i det europæiske samarbejde efter kommunismens sammenbrud og den øgede globalisering belyses, og aktuelle udfordringer og muligheder for EU problematiseres. Det vil være oplagt at sætte særligt fokus på det europæiske samarbejde i det 21. århundrede med alle de højaktuelle temaer, det rummer, og med de muligheder for flerfagligt samarbejde denne vinkel inviterer til. Der er naturligvis også mulighed for at lægge vægt på Danmarks forhold til Europa og det europæiske samarbejde.

Faglige mål

- demonstrere indsigt i udviklingen i Danmarks og verdens historie inden for de seneste ca. 500 år, herunder væsentlige begivenheder og sammenhænge mellem den nationale, europæiske og globale udvikling
- demonstrere indsigt i grundlæggende styreformer og politiske ideologier samt forholde sig reflekterende til demokratisering og menneskerettigheder i nationalt og globalt perspektiv
- analysere konflikters opståen og håndteringen af disse samt udviklingen i internationalt samarbejde
- analysere udviklingen i den globale velstand, samhandel og magtfordeling
- skelne mellem forskellige typer af forklaringer på samfundsmæssige forandringer og reflektere over mennesket som historieskabt og historieskabende
- demonstrere viden om fagets identitet og metoder
- anvende historisk-kritiske tilgange til at indsamle, bearbejde og remediere forskelligartet historisk materiale og forholde sig kritisk og reflekterende til historiebrug

- formulere og formidle historiefaglige problemstillinger mundtligt og skriftligt og relatere disse til elevernes egen tid

Kernestof

- væsentlige nationale, regionale og globale konflikter og samarbejdsrelationer
- udviklingen i Europas position i verden
- udviklingen af demokrati, menneskerettigheder og ligestilling i nationalt og globalt perspektiv
- globalisering
- økonomisk udvikling og dennes betydning for national og global velstand
- historiebrug og formidling

Periode

Det 20. århundrede

Efter 2000

Indhold

- Diskussionen om europæisk integration fra midten af 1940'erne
- De europæiske markedsdannelser EF og EFTA
- Udvidelsen af samarbejdet i bredden (flere samarbejdsområder, flere lande) og i dybden (mere forpligtende samarbejde) fra ca. 1970 til i dag.
- Den danske holdning til den europæiske integration set i lyset af den økonomisk/politiske udvikling i efterkrigstidens Danmark
- Den fortsatte integrations betydning for Danmark
- Integrationens betydning for europæisk og dansk kultur og kulturopfattelse
- Den historiske baggrund for etablering af folkedemokratier i Østeuropa og den politiske og økonomiske virkelighed i de østeuropæiske lande
- Kommunismens sammenbrud og de europæiske perspektiver heri
- Problemstillinger i forbindelse med Østeuropas integration i NATO og EU
- EU's udfordringer i det 21. århundrede: gældskrise, flygtningekrise, neonationalisme, antidemokratiske strømninger, EU mellem globale stormagter og supermagter

Didaktik

På grund af emnets aktualitet vil det være både let og oplagt at indlede med en diskussion af elevernes egne forforståelser og indstillinger til det europæiske samarbejde. Herudfra kan relevante problemstillinger om Europas udvikling efter 1945 opstilles med henblik på at finde forklaringer på forskellige tilgange til, visioner og rammer for europæisk samarbejde i forskellige epoker. Herigennem vil der være rig lejlighed til refleksion over mennesket som både historieskabt og historieskabende. En mulighed kan være at udfolde en "baglæns" kronologi, hvor der med udgangspunkt i nutidens udfordringer og perspektiver følges relevante spor tilbage i tiden med henblik på at afdække kausalsammenhænge. Forløbet kan vinkles, så der i særlig grad arbejdes med udviklingen i fx et geografisk område eller et begreb, fx demokrati eller nationalitet. Forløbet er desuden oplagt til flerfaglige samarbejder med fx international økonomi, engelsk eller tysk.

Fra enevælde til demokrati

Introduktion

Forløbet tager afsæt i et overblik over og en forklaring af forudsætningerne for den centralisering, der sker af statsmagten i mange europæiske lande efter middelalderen, og som udmøntes i enevældige stater. Der arbejdes med den enevældige stats muligheder, organisering og administration. Forløbet belyser herefter det pres, enevælden bliver sat under på grund af bl.a. højere skatter, krige og Oplysningstidens ideer. Der arbejdes med disse faktorer som forudsætninger for de reformer og revolutioner, der fører til enevældens afvikling og begyndende demokrati. Fokus kan lægges specifikt på fx Danmark, eller der kan arbejdes med den enevældige statsform i et bredere europæisk perspektiv.

Faglige mål

- demonstrere indsigt i udviklingen i Danmarks og verdens historie inden for de seneste ca. 500 år, herunder væsentlige begivenheder og sammenhænge mellem den nationale, europæiske og globale udvikling
- demonstrere indsigt i grundlæggende styreformer og politiske ideologier samt forholde sig reflekterende til demokratisering og menneskerettigheder i nationalt og globalt perspektiv
- skelne mellem forskellige typer af forklaringer på samfundsmæssige forandringer og reflektere over mennesket som historieskabt og historieskabende
- demonstrere viden om fagets identitet og metoder
- anvende historisk-kritiske tilgange til at indsamle, bearbejde og remediere forskelligartet historisk materiale og forholde sig kritisk og reflekterende til historiebrug
- formulere og formidle historiefaglige problemstillinger mundtligt og skriftligt og relatere disse til elevernes egen tid

Kernestof

- hovedlinjer i Danmarks og verdens historie
- udviklingen af demokrati, menneskerettigheder og ligestilling i nationalt og globalt perspektiv
- historiebrug og formidling

Periode

Hovedvægt: Før 1700

Indhold

- Statsdannelse i Europa efter middelalder/reformation
- Statskuppet 1660
- Organisering – økonomi, ret, militær, udenrigspolitik
- Oplysning, Struensee, landboreformer

- Revolutioner, stænderforsamlinger, enevældens fald
- Borgerkrig, grundlov
- Forfatningskamp, systemskifte
- Perspektiveringsmuligheder: Sammenligning med enevælden i Frankrig og den franske revolution, hvornår er der demokrati i Danmark, hvorfor er det svært at skabe demokrati, belyst ved aktuelle eksempler

Didaktik

Der tages udgangspunkt i elevernes kendskab til og forståelse af begrebet enevælde og deres forslag til, hvilke fordele og ulemper en enevældig stat rummer. Der kan herefter arbejdes analytisk med fx ideologi og mentalitet i kilder fra enevældens forskellige faser. Eleverne kan selv producere fiktive kilder for at understøtte deres forståelse af og bevidsthed om perioden, og der kan arbejdes med økonomiske aspekter af enevældige samfund med inddragelse af elevernes viden fra økonomifagene. Der kan tages diskussioner om Struensee som reformator eller diktator, reformer eller revolution, hvorfor nogle europæiske lande i første omgang ikke gennemførte demokratiske reformer, og der kan perspektiveres til aktuelle demokratiseringsprocesser og kampe for demokrati i verden. Historiebrug kan inddrages i arbejdet med udviklingen i fortællinger om enevælden og tilblivelsen af den danske grundlov i 1849.

Globalisering

Introduktion

Begrebet globalisering forstås ofte som den øgede økonomiske, politiske og kulturelle interaktion i verden, muliggjort af en accelererende teknologisk udvikling i de sidste ca. 30 år. Forløbet kan dog påvise, at globaliseringen har rødder adskillige hundrede år tilbage i tiden og dermed sætte diskussionen om globalisering som et nyt fænomen i relief. Der tages udgangspunkt i de store opdagelsesrejser for ca. 500 år siden for at belyse, hvordan opdagelsen af nye kontinenter og europæisk etablering af handelsstationer og kolonier har udviklet en global handel og en heraf følgende politisk og kulturel interaktion på tværs af kontinenter. Dette kan udvikle en forståelse af den vestlige dominans i verden og historiske årsager til forskelle i den globale velstandsfordeling. Herfra kan kobles til nutidens globalisering og dens drivkræfter, internationalt samarbejde og debatten om globaliseringens vindere og tabere. I den forbindelse belyses anti- og deglobaliseringstendenser, og globaliseringens videre perspektiver diskuteres.

Faglige mål

- demonstrere indsigt i udviklingen i Danmarks og verdens historie inden for de seneste ca. 500 år, herunder væsentlige begivenheder og sammenhænge mellem den nationale, europæiske og globale udvikling
- analysere konflikters opståen og håndteringen af disse samt udviklingen i internationalt samarbejde
- reflektere over samspillet mellem mennesker og natur

- analysere udviklingen i den globale velstand, samhandel og magtfordeling
- skelne mellem forskellige typer af forklaringer på samfundsmæssige forandringer og reflektere over mennesket som historieskabt og historieskabende
- demonstrere viden om fagets identitet og metoder
- anvende historisk-kritiske tilgange til at indsamle, bearbejde og remediere forskelligartet historisk materiale og forholde sig kritisk og reflekterende til historiebrug
- formulere og formidle historiefaglige problemstillinger mundtligt og skriftligt og relatere disse til elevernes egen tid

Kernestof

- hovedlinjer i Danmarks og verdens historie
- væsentlige nationale, regionale og globale konflikter og samarbejdsrelationer
- udviklingen i Europas position i verden
- globalisering
- kultur i nationale og globale sammenhænge
- udviklingen i levevilkår, nationalt og globalt
- økonomisk udvikling og dennes betydning for national og global velstand
- historiebrug og formidling

Periode

Forløbet kan vinkles, så hovedvægten kan lægges inden for enhver af læreplanens definerede perioder

Indhold

- Indkredsning og definition af begrebet globalisering
- Europas erobring af fremmede kontinenter og verdenshavene
- Nye råvarer og etablering af verdens handel
- Imperialismens tidsalder og europæernes kamp om kolonier
- Afkolonisering
- Nord-syd forskelle, økonomisk udvikling og handelsteorier
- Outsourcing
- Over- og mellemstatslige organisationers rolle – FN, EU, WTO
- Den teknologiske udvikling og Internettet
- Migration
- Klimaforandringer
- Kan demokrati globaliseres?
- Kulturel globalisering i historisk perspektiv – fremmedbilleder og forestilling om europæisk civilisations overhøjhed, mangfoldighed eller kulturimperialisme
- Antiglobalisering og deglobalisering

Didaktik

Forløbet indledes med en diskussion af, hvordan globaliseringsbegrebet kan afgrænses og defineres, herunder etableringen af en forståelse af, at globalisering ikke kun er et økonomisk anliggende. Herefter kan forløbet vinkles på forskellig vis, alt efter hvilke(n) periode(r), der ønskes vægtet. Der kan således arbejdes mere eller mindre i dybden med tidlige faser af globalisering, men under alle omstændigheder vil det styrke elevernes historiske bevidsthed at opnå en erkendelse af globaliseringens historiske rødder. I den forbindelse kan arbejdes med forskellige historiesyn som udgangspunkt for en diskussion af, hvorvidt globalisering er et nyt fænomen. Der kan arbejdes tematisk med forskellige aspekter af globalisering – i en bestemt periode eller med lange linjer. Arbejdsformerne kan veksle fra lærerstyret klasseundervisning til elevstyret gruppearbejde og individuelt arbejde, fx med afholdelse af ”internationale konferencer” om globale problemer, skriftlige indlæg i aviser eller blog, mundtlige oplæg og skriftlige produkter. Desuden vil forløbet være oplagt i flerfaglige sammenhænge, fx med international økonomi eller engelsk.

Indien – fra britisk koloni til verdens største demokrati

Introduktion

Forløbet fokuserer især på indretningen af det britiske kolonistyre i Indien, økonomisk, politisk og kulturelt, og hvorledes dette blev afviklet. Det er dog oplagt at rammesætte dette forløb ved at beskæftige sig med udviklingen af et ekspansivt, dynamisk Europa fra ca. 1500, og hvordan den europæiske ekspansion skaber nye handelsmuligheder og – strukturer. Den europæiske handel med og den senere britiske kolonisering kan således danne udgangspunkt for en diskussion af, om denne udvikling kan ses som en tidlig form for globalisering og overvejelser om forholdet mellem historieskabt og historieskabende – i Europa og i Indien. Desuden arbejdes med Gandhi og vejen til indisk selvstændighed, problemerne i forbindelse med Indiens deling og etableringen af Indien som regional stormagt.

Faglige mål

- reflektere over samspillet mellem mennesker og natur
- analysere udviklingen i den globale velstand, samhandel og magtfordeling
- skelne mellem forskellige typer af forklaringer på samfundsmæssige forandringer og reflektere over mennesket som historieskabt og historieskabende
- demonstrere viden om fagets identitet og metoder
- anvende historisk-kritiske tilgange til at indsamle, bearbejde og remediere forskelligartet historisk materiale og forholde sig kritisk og reflekterende til historiebrug
- formulere og formidle historiefaglige problemstillinger mundtligt og skriftligt og relatere disse til elevernes egen tid

Kernestof

- væsentlige nationale, regionale og globale konflikter og samarbejdsrelationer
- udviklingen i Europas position i verden

- udviklingen af demokrati, menneskerettigheder og ligestilling i nationalt og globalt perspektiv
- globalisering
- kultur i nationale og globale sammenhænge
- økonomisk udvikling og dennes betydning for national og global velstand

Periode

Hovedvægt: 1700-1900

Forløbet kan vinkles, så hovedvægten ligger på det 20. århundrede.

Indhold

- Forudsætningerne for handlen med Indien, sølvets betydning, handelspolitik, teorier om, hvorfor Europa bliver førende i global ekspansion
- Den britiske erobring af Indien, oprør 1857
- Den britiske administration af Indien i 1800-tallet, "The Jewel in the Crown", imperialismemotiver
- Indisk identitet og kultur, kulturmødet mellem indere og briter
- Gandhi og civil ulydighed
- Vejen til afkolonisering, det ændrede syn på kolonier
- Selvstændighed, Indiens deling, konflikten mellem Indien og Pakistan
- Perspektiveringsmuligheder: Indien i dag, globalisering, verdens største demokrati?, postkolonialisme, historiebrug om kolonitiden

Didaktik

Forløbet kan tage udgangspunkt i udviklingen i europæisk ekspansion og handel og en diskussion af, hvorfor netop europæerne opnåede en global dominans. Begrebet eurocentrisme introduceres, og der vil være rig mulighed for at inddrage viden fra og perspektivere til faget international økonomi. Erobringen af og etableringen af det britiske kolonistyre i Indien undersøges, og eleverne diskuterer forskellige motiver til imperialismen. Herefter kan fx arbejdes tematisk med forskellige aspekter af det britiske kolonistyre: politisk administration, økonomiske perspektiver, infrastruktur, indisk kultur og kulturmødet mellem indere og briter. Temaerne kan danne udgangspunkt for en problematiserende diskussion af, om det britiske kolonistyre på lang sigt har været en fordel eller en ulempe for Indien. Der kan arbejdes med eksempler på erindringer om og forståelse af kolonitiden fra henholdsvis indisk og britisk perspektiv. Med afsæt heri undersøges Gandhis og andre faktorerers betydning for vejen til indisk selvstændighed. Som perspektivering ses på Indiens politiske, økonomiske og kulturelle udvikling efter kolonitiden.

Kampen om den ny verden

Introduktion:

Forløbet kan tage afsæt i opdagelsen af Den Nye Verden og det spanske monopol på handel og kolonisering af denne. Der kan arbejdes med de europæiske staters muligheder og udfordringer i forhold til at udfordre Spaniens monopol. Særligt Frankrig, England og Nederlandene vil være relevante at beskæftige sig med. Der kan arbejdes med brugen af kapere og andre private aktører i forsøget på at udfordre spanierne, og i dette arbejde vil det derfor også være relevant at undersøge de præ-territorialstatslige staters opbygning og diskussioner om privat vs. offentlig samt legitim og illegitim vold vil kunne inddrages. I forløbet kan arbejdes med udfordringer i forhold til at opbygge og administrere kolonier på den anden side af Atlanterhavet, den interne politiske, økonomiske og religiøse rivalisering imellem de europæiske magter i Europa og dets afsmitning på udviklingen af Den Nye Verden. Forløbet kan f.eks. afsluttes med de europæiske krige i 1600-tallet – herunder 30-års krigen, og Den Westfalske Freds anerkendelse af den suveræne territorialstat som forudsætning for 1600-tallets fredsaftaler om Den Nye Verden.

Faglige mål

- demonstrere indsigt i udviklingen i Danmarks og verdens historie inden for de seneste ca. 500 år, herunder væsentlige begivenheder og sammenhænge mellem den nationale, europæiske og globale udvikling
- analysere konflikters opståen og håndteringen af disse samt udviklingen i internationalt samarbejde
- reflektere over samspillet mellem mennesker og natur
- analysere udviklingen i den globale velstand, samhandel og magtfordeling
- demonstrere viden om fagets identitet og metoder
- formulere og formidle historiefaglige problemstillinger mundtligt og skriftligt og relatere disse til elevernes egen tid

Kernestof

- hovedlinjer i Danmarks og verdens historie
- væsentlige nationale, regionale og globale konflikter og samarbejdsrelationer
- udviklingen i Europas position i verden
- globalisering
- kultur i nationale og globale sammenhænge
- udviklingen i levevilkår, nationalt og globalt – økonomisk udvikling og dennes betydning for national og global velstand

Periode

Før 1700

Indhold

- Columbus' "opdagelse" af den nye verden, Tordesillastraktaten og demarkationslinjen
- Spanierne og portugisernes forudsætninger for at tage førertrøjen i forhold til særligt Frankrig, England og Nederlandene, herunder f.eks. samlingen af Spanien under enevældig kongemagt, behov for sølv og guld, geografi, sejl- og navigationsteknik
- Den økonomiske, politiske og religiøse rivalisering mellem de europæiske magter i 15-1600-tallet
- Spansk politik vedr. Den Nye Verden. Handelsmonopol, assientoer, Casa de la contratación de las Indias, conquistadores, skatteflotaer
- Prisrevolution/inflation og den spanske nedtur
- Fransk, britisk og nederlandsk kapervæsen. Herunder diskussioner af statens brug af private aktører i handel, kapervæsen og krig. Smugleri, kapervæsen, pirateri og handel – hvem er hvad, hvornår? Herunder franske kapere, engelske "søhunde", nederlandske "havtiggere"
- Franske, britiske og nederlandske forsøg på kolonisering, religiøs fordrivelse (protestantiske vs katolicisme).
- Trekantshandel, Oprettelse af Vestindiske handelskompagnier
- Europæiske krige og deres indflydelse på udviklingen i Den Nye Verden – f.eks. optrapning af kapervæsen, koloniseringsforsøg, udfordring af handelsmonopol.
- Fredsaftaler vedr. Den Nye Verden, Den westfalske fred, territorialstaten
- Perspektiver: Moderne brug af private aktører i krig (f.eks. Blackwater) og de problematikker der opstår som følge heraf. Globaliseringens udfordring af grænser.

Didaktik

Der kan tages udgangspunkt i en diskussion af elevernes forforståelse af begrebet "Stat" og opdelingen mellem "privat og offentlig". Disse hænges op i klassen, og løbende kan der vendes tilbage hertil, i takt med at disse begreber bliver udfoldet og udfordret.

Klassen kan inddeles i grupper, der hver har til ansvar at fokusere på én aktør (Frankrig, England og Nederlandene). Hver gruppe undersøger den pågældende stats udvikling i 15-1600-tallet og statens forhold til Spanien og udarbejder lektionsplaner og forslag til undervisningsmaterialer om deres stat. Grupper med samme emne kan herefter sættes sammen og i fællesskab udvælge og koordinere den bedste undervisningsstrategi for resten af klassen og derefter undervise i emnet.

Forløbet rummer gode muligheder for at arbejde med historiebrug i forhold til f.eks. pirater eller kendte kapere/(pirater) som f.eks. den engelske søhund Francis Drake, Henry Morgan eller den nederlandske Piet Heyn.

Eleverne kan som afslutning på forløbet udvikle et spil, der illustrerer kampen om Den Nye Verden med afsæt i deres viden om f.eks. spansk handelsmonopol, trekantshandel, kapervæsen og handelskompagnier. Til dette kan der f.eks. anvendes innovationsdidaktik.

Nationer og nationalisme

Introduktion

I forløbet arbejdes der med europæisk statsdannelse fra den førmoderne stat til territorialstat til nationalstat – til globalstat? Her kan der f.eks. inddrages nationalismeteorier eller Rodriks Trilemma. Der kan også arbejdes med nationbuilding-begrebet og foretages undersøgelse af hvordan, hvorfor og hvilke udfordringer der er forbundet hermed i 1800-tallets Europa, i de gamle kolonier eller i EU. Det vil være oplagt at arbejde med Danmark som case og se på overgangen fra helstat til nationalstat, genforeningen 1920 og/eller Danmarks deltagelse i internationale samarbejder. I arbejdet med den nationale identitet vil der være god mulighed for at arbejde med og italesætte begreberne historiebrug og historisk bevidsthed ved f.eks. at undersøge erindringen om genforeningen, italesættelsen af den danske modstandsbevægelse, bøger om jødeaktionen i 1943 eller mediedebatter op til folkeafstemninger om EF/EU.

Faglige mål

- demonstrere indsigt i udviklingen i Danmarks og verdens historie inden for de seneste ca. 500 år, herunder væsentlige begivenheder og sammenhænge mellem den nationale, europæiske og globale udvikling
- skelne mellem forskellige typer af forklaringer på samfundsmæssige forandringer og reflektere over mennesket som historieskabt og historieskabende
- demonstrere indsigt i grundlæggende styreformer og politiske ideologier samt forholde sig reflekterende til demokratisering og menneskerettigheder i nationalt og globalt perspektiv
- demonstrere viden om fagets identitet og metoder
- anvende historisk-kritiske tilgange til at indsamle, bearbejde og remediere forskelligartet historisk materiale og forholde sig kritisk og reflekterende til historiebrug
- formulere og formidle historiefaglige problemstillinger mundtligt og skriftligt og relatere disse til elevernes egen tid

Kernestof

- hovedlinjer i Danmarks og verdens historie
- væsentlige nationale, regionale og globale konflikter og samarbejdsrelationer
- udviklingen i Europas position i verden
- globalisering
- kultur i nationale og globale sammenhænge
- historiebrug og formidling

Periode

Forløbet vil spænde over hele perioden fra før 1700 til i dag men hovedvægten vil være på 1900-tallet eller tiden efter 2000, afhængig af undervisers valg.

Indhold

- Forskellige definitioner af begrebet nation og nationalisme og teorier om nationalisme
- Forskellige statstyper – forskelle og ligheder. Den historiske udvikling fra førmoderne → Territorialstat → nationalsat.
- Patriotisme vs. nationalisme
- Etableringen af nationalstaten (f.eks. Danmark, men andre kan også bruges – evt. komparativt) – formål og proces
- Politisering af den nationale tænkning, nationale bevægelser, populisme, værdipolitik
- Medborgerskab og statsborgerskab, borgerpligter og rettigheder
- Nationbuilding i den europæiske nationalstat – og evt. i EU. Evt. komparativ med nationbuilding i gamle kolonilande.
- Globaliseringens udfordring af nationalstatens suværenitet, moderne højredrejning i europæisk politik
- Rodriks trilemma, Perspektiv: Hvad sker der efter nationalstaten?

Didaktik

Eleverne kan arbejde induktivt med at undersøge, hvad der italesættes som danske værdier eller som danskhed/national identitet i medierne. Der kan både laves en synkron undersøgelse, hvor man eksempelvis tager afsæt i de politiske fløjes italesættelse af disse begreber, eller der kan arbejdes diakront ved at se på begrebet danskhed i f.eks. 1800-tallet vs. i dag. Der kan naturligvis tages afsæt i andre lande også.

Et casearbejde om forskellige gamle kolonilandes nationbuildingproces rummer muligheder for at eleverne på egen hånd skal finde, udvælge, bearbejde og remediere materiale herom. Produktet kunne eksempelvis være en film, et oplæg en udstilling eller lign.

Reformationen i Danmark – religionskonflikt, magtpolitik eller kulturrevolution?

Introduktion

Forløbet omhandler Reformationen i et dansk perspektiv. Med udgangspunkt i en undersøgelse af den kulturelle arv fra reformationen, som den bl.a. kommer til udtryk i den kollektive erindring om den i dag, arbejder eleverne med de samfundsforandringer, der ligger til grund for reformationens gennemførelse i Danmark. I den forbindelse læser og analyserer eleverne forskellige former for historisk materiale (både autentiske kilder og historiske fremstillinger), der kan bruges til at diskutere, om Reformationen i Danmark er udtryk for en religionskonflikt, for magtpolitik eller for en kulturrevolution – eller måske i virkeligheden er udtryk for alle tre dele?

Faglige mål

- demonstrere indsigt i udviklingen i Danmarks og verdens historie inden for de seneste ca. 500 år, herunder væsentlige begivenheder og sammenhænge mellem den nationale, europæiske og globale udvikling

- demonstrere indsigt i grundlæggende styreformer og politiske ideologier samt forholde sig reflekterende til demokratisering og menneskerettigheder i nationalt og globalt perspektiv
- skelne mellem forskellige typer af forklaringer på samfundsmæssige forandringer og reflektere over mennesket som historieskabt og historieskabende
- anvende historisk-kritiske tilgange til at indsamle, bearbejde og remediere forskelligartet historisk materiale og forholde sig kritisk og reflekterende til historiebrug
- formulere og formidle historiefaglige problemstillinger mundtligt og skriftligt og relatere disse til elevernes egen tid

Kernestof

- Hovedlinjer i Danmarks og verdens historie
- Væsentlige nationale, regionale og globale konflikter og samarbejdsrelationer
- Kultur i nationale og globale sammenhænge
- Udviklingen i levevilkår, nationalt og globalt
- Historiebrug og formidling

Periode

Før 1700

Indhold

- Unionsriggerne
- Det stockholmske blodbad
- Den evangeliske kulturrevolution
- Grevens fejde
- Tilblivelsen af fyrstekirken
- Reformationens konsekvenser
- Reformationens historiebrug og kulturelle arv i Danmark

Didaktik

Forløbet tager udgangspunkt i en undersøgelse af arven fra den danske reformation. Hvor viser den sig – og hvordan kommer den til udtryk? Dernæst undersøger eleverne den historiske baggrund for reformationens gennemførelse. Her er det oplagt at undersøge reformationen i et aktør/struktur-perspektiv, med blik for den mentalitet, som var knyttet til 1500-tallets mennesker. Eleverne kan fx kredse om, hvorvidt reformationen var udtryk for en religionskonflikt, magtpolitik eller kulturrevolution? I relation til betydningen af reformationen er det oplagt at lade eleverne arbejde med de fortællinger, der er knyttet til reformationen i et dansk perspektiv. Her tænkes først og fremmest på fortællingerne om den katolske kirkes magt, om forfølgelsen af de lutherske prædikanter og på Christian den Andens betydning. Karakteristisk for disse fortællinger er anvendelsen af dem som historiebrug. Lad eleverne prøve kræfter med dem – kan fortællingerne bekræftes i lyset af den historiske udvikling? Eleverne kan afslutte forløbet med at lave en digital formidling af Reformationen i et nutidigt perspektiv.

Revolutioner!

Introduktion:

Forløbet undersøger igennem en række synkron nedslag forskellige former for revolutioner, deres baggrunde og historiske betydninger. Forløbet giver således mulighed for at arbejde med politiske revolutioner i et spændingsfelt mellem demokrati og diktatur, mellem frihed og totalitarisme, mellem ideologier og magtpolitiske realiteter og i forlængelse heraf diskutere brugen af legitim og illegitim vold. Omvendt giver forløbet også mulighed for at arbejde med revolutionsbegrebet i bredere forstand med fokus på økonomiske revolutioner, teknologiske revolutioner og kulturelle revolutioner.

Faglige mål

- demonstrere indsigt i udviklingen i Danmarks og verdens historie inden for de seneste ca. 500 år, herunder væsentlige begivenheder og sammenhænge mellem den nationale, europæiske og globale udvikling
- demonstrere indsigt i grundlæggende styreformer og politiske ideologier samt forholde sig reflekterende til demokratisering og menneskerettigheder i nationalt og globalt perspektiv
- analysere konflikters opståen og håndteringen af disse samt udviklingen i internationalt samarbejde
- reflektere over samspillet mellem mennesker og natur
- analysere udviklingen i den globale velstand, samhandel og magtfordeling
- skelne mellem forskellige typer af forklaringer på samfundsmæssige forandringer og reflektere over mennesket som historieskabt og historieskabende
- anvende historisk-kritiske tilgange til at indsamle, bearbejde og remediere forskelligartet historisk materiale og forholde sig kritisk og reflekterende til historiebrug
- formulere og formidle historiefaglige problemstillinger mundtligt og skriftligt og relatere disse til elevernes egen tid

Kernestof

- Hovedlinjer i Danmarks og verdens historie
- Udviklingen i Europas position i verden
- Udviklingen af demokrati, menneskerettigheder og ligestilling i nationalt og globalt perspektiv
- Kultur i nationale og globale sammenhænge
- Udviklingen i levevilkår, nationalt og globalt
- Økonomisk udvikling og dennes betydning for national og global velstand
- Historiebrug og formidling

Periode

1700 til 1900 og/eller 1900-tallet

Indhold

- Statsdannelser og det indre voldsmonopol
- Oplysningstidens tænkning
- De amerikanske koloniers løsrivelse 1776
- Den franske revolution
- Revolutionerne 1848
- Den industrielle revolution
- Den russiske revolution
- De fascistiske revolutioner
- Afkolonisering og postkoloniale stater
- Det kulturelle opbrud i 1960'erne
- Det arabiske forår

Didaktik

Med udgangspunkt i elevernes forforståelse af begrebet 'revolution' undersøges en række nutidige og igangværende revolutioner. Hvad karakteriserer disse revolutioner – og i hvilken udstrækning og betydning er der tale om revolutioner? Begrebsafklaringen og aktualiseringen bruges dernæst som afsæt for en undersøgelse af forskellige historiske revolutioner. Til dette arbejde kan klassen inddeles i grupper med ansvar for en selvvalgt revolution, der efterfølgende formidles i forskellige digitale sammenhænge – fx som et digitalt undervisningsmateriale til de ældste folkeskoleelever eller til et statsstøttet oplysningsprojekt på de sociale medier. Alternativt kan man som afslutning på forløbet inddrage forskellige populærhistoriske fremstillinger af de store revolutioner i historien og lade eleverne undersøge, hvordan revolutionerne fremstilles og formidles.

Verdenskrigene

Introduktion

Dette forløb behandler i bred forstand de dramatiske begivenheder i første halvdel af det 20. århundrede, globalt men i særlig grad ud fra et europæisk perspektiv. Der tages udgangspunkt i baggrunden for og årsagerne til første verdenskrig som det første større eksempel på moderne krigsførelse og de rædsler, den førte med sig. Der kan fokuseres på udviklingen i politiske og militære alliancer, det mentale chok og værdisammenbrud krigen medførte og årsager til og konsekvenser af fredsslutningen. Herefter arbejdes med de politiske strømninger og den økonomiske udvikling i mellemkrigstiden, til dels som konsekvens af første verdenskrig og optakt til anden verdenskrig. Endelig arbejdes med alliancerne i anden verdenskrig og årsagerne til Tysklands totale sammenbrud.

Faglige mål

- demonstrere indsigt i udviklingen i Danmarks og verdens historie inden for de seneste ca. 500 år, herunder væsentlige begivenheder og sammenhænge mellem den nationale, europæiske og globale udvikling

- demonstrere indsigt i grundlæggende styreformer og politiske ideologier samt forholde sig reflekterende til demokratisering og menneskerettigheder i nationalt og globalt perspektiv
- analysere konflikters opståen og håndteringen af disse samt udviklingen i internationalt samarbejde
- analysere udviklingen i den globale velstand, samhandel og magtfordeling
- skelne mellem forskellige typer af forklaringer på samfundsmæssige forandringer og reflektere over mennesket som historieskabt og historieskabende
- demonstrere viden om fagets identitet og metoder
- anvende historisk-kritiske tilgange til at indsamle, bearbejde og remediere forskelligartet historisk materiale og forholde sig kritisk og reflekterende til historiebrug
- formulere og formidle historiefaglige problemstillinger mundtligt og skriftligt og relatere disse til elevernes egen tid

Kernestof

- hovedlinjer i Danmarks og verdens historie
- væsentlige nationale, regionale og globale konflikter og samarbejdsrelationer
- udviklingen i Europas position i verden
- udviklingen af demokrati, menneskerettigheder og ligestilling i nationalt og globalt perspektiv
- historiebrug og formidling

Periode

Det 20. århundrede

Indhold

- Stormagtsforhold 1870-1914
- Udbrud, forløb og afslutning af første verdenskrig
- Frontoplevelsen
- Internationalt samarbejde og mangel herpå 1914-1945
- Demokratisering og masseideologier
- Økonomisk krise og krisehåndtering
- Udbrud, forløb og afslutning af anden verdenskrig
- Racisme, folkedrab og menneskerettigheder

Didaktik

Der tages udgangspunkt i elevernes forforståelse af og bevidsthed om verdenskrigene og nazisme med henblik på at etablere en forståelse af sammenhængen mellem de to verdenskrige. I den forbindelse kan der tages en diskussion af kontinuitet og brud, og hvordan historiske epoker afgrænses. Med udgangspunkt i kort over Europa på forskellige tidspunkter kan der skabes en forståelse af, at hverken stater eller landegrænser er naturgivne. Der kan arbejdes tematisk, på klassen eller gruppevis, med fx politisk samarbejde og alliancer, krigsoplevelser, militærteknologi eller økonomiske konsekvenser af verdenskrigene. Det

kan problematiseres, hvorfor det i en del lande var vanskeligt at skabe demokrati efter første verdenskrig, og årsagerne til og tankegodset i særligt den nazistiske ideologi diskuteres. I den forbindelse er det naturligvis oplagt at arbejde med demokratiseringsprocesser og menneskerettigheder, således at forløbet bidrager til at styrke elevernes demokratiske dannelse og historiske empati. Forløbet indeholder mange aspekter, og det vil derfor være oplagt at vælge en eller nogle få vinklinger. Fx et gennemgående fokus på politisk udvikling, internationalt samarbejde eller forskelle, ligheder og sammenhænge mellem verdenskrigene. Der kan lægges et bestemt geografisk fokus, fx på Europa i bred forstand, Tyskland – fx fra 1871-1945 eller Danmark. Forløbet er desuden oplagt til at arbejde med historiebrug og –misbrug.